

UMEÅ UNIVERSITET

Risikanalys för Umeå universitet enligt förordning om intern styrning och kontroll (Plan)

Typ av dokument:	Plan
Datum:	2026-02-19
Dnr:	FS 1.6.2-138-26, reviderad
Beslutad av:	Universitetsstyrelsen
Giltighetstid:	Tillsvidare
Område:	Styrning, ekonomi, planering och resursfördelning
Ansvarig förvaltningsenhet:	Planeringsenheten
Ersätter dokument:	Risikanalys enligt förordning om intern styrning och kontroll (plan), (FS 1.6.2-165-25) beslutad av universitetsstyrelsen 2025-02-20

UMEÅ UNIVERSITET

Innehållsförteckning

1.	Beskrivning	3
2.	Bakgrund	3
3.	Väsentliga risker vid Umeå universitet	4
	Risk 1: Institutionell autonomi och akademisk frihet	4
	Risk 2: Forskningens kvalitet och genomslag.....	5
	Risk 3: Utbildningens kvalitet, studentrekrytering och genomströmning	5
	Risk 4: Säkerhetsområdet	6
	Risk 5: Cyber- och informationssäkerhet	6
	Risk 6: Kompetensförsörjning.....	6
	Risk 7: Ekonomiska förutsättningar	7
	Risk 8: Korruption, otillbörlig påverkan, bedrägeri och andra oegentligheter	7

UMEÅ UNIVERSITET

1. Beskrivning

Umeå universitets riskanalys följer Förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll. Universitetsstyrelsen beslutade den 20 april 2024 om *Riskanalys för Umeå universitet enligt förordningen om intern styrning och kontroll inklusive förebyggande åtgärder* för 2025.

Inför 2026 beslutar universitetsstyrelsen om en reviderad riskanalys baserad på uppföljningen av de förebyggande åtgärderna för 2025 samt på de förändringar som är gemensamma i fakulteternas/motsvarades riskanalyser för 2026.

En revidering har även genomförts med anledning av att de förebyggande åtgärderna utgått ur dokumentet. Beslutsprocessen för förebyggande åtgärder avseende 2026 har förändrats (FS 1.4-1023-25), universitetsstyrelsen har delegerat till rektor att besluta om dem. Syftet med förändringen är att skapa förutsättningar för att åtgärderna ska kunna integreras i den verksamhetsplaneringsprocess som rektor ansvarar för.

2. Bakgrund

Vid statliga myndigheter ska det finnas en intern styrning och kontroll som fungerar på ett betryggande sätt, vilket betonas i myndighetsförordningen (2007:515) och förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll.

Myndighetsledningen ansvarar för att processen för intern styrning och kontroll säkerställer att myndigheten med rimlig säkerhet fullgör sina uppgifter, uppnår verksamhetens mål och uppfyller kraven i 3 § myndighetsförordningen:

”Myndighetens ledning ansvarar inför regeringen för verksamheten och skall se till att den:

- bedrivs effektivt,
- enligt gällande rätt och de förpliktelser som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen,
- redovisas på ett tillförlitligt och rättvisande sätt,
- samt att myndigheten hushållar väl med statens medel”

För att säkerställa detta ingår det i arbetet med intern styrning och kontroll att bland annat göra en riskanalys.

År 2023 påbörjades ett mer omfattande revidering av riskanalysen i syfte att förtydliga och förenkla arbetet med intern styrning och kontroll och arbetet med riskanalyser på samtliga nivåer i verksamheten. Inriktningen har varit att fokusera på ett fåtal väsentliga risker.

I ett första skede genomfördes en riskidentifiering genom en inventering av händelser som kan påverka universitetets förmåga att fullgöra sina uppgifter och nå verksamhetens mål. Riskidentifieringen omfattade all verksamhet och baserades huvudsakligen på de risker som tidigare identifierats i universitetets riskanalys för perioden 2020–2023 samt på effekterna av vidtagna åtgärder enligt uppföljningen av åtgärdsplanen för samma period.

Riskidentifiering genomfördes även genom att inkludera information från fakulteternas, Lärarhögskolans, Universitetsbibliotekets och Universitetsförvaltningens riskanalyser samt från universitetets visionsdokument *Vision för Umeå universitet*. Vidare har riskidentifiering integrerats i universitetsledningens verksamhetsdialoger med fakultetsledningar och ledningar för Lärarhögskolan, Universitetsbiblioteket och Universitetsförvaltningen.

UMEÅ UNIVERSITET

Efter riskidentifieringen har riskernas konsekvenser värderats och universitetsledningen har bedömt sannolikheten för att de ska inträffa. Därefter har ställning tagits till hur riskerna ska hanteras (förebyggande åtgärder) och vilka kontrollmoment som ska ingå i uppföljningen av dessa åtgärder. De beslutade förebyggande åtgärderna följs upp årligen i syfte att bedöma om de har genomförts och fungerat som avsett.

Nästa steg i utvecklingsarbetet, som påbörjades 2024, har varit att utveckla processen för intern styrning och kontroll så att den harmoniserar bättre med verksamhetsplaneringsprocessen. Endast mindre justeringar genomfördes av riskanalysen för 2025, vilka huvudsakligen grundades på förändringar i lagstiftning.

Ansvaret för att hantera riskerna ligger i huvudsak på universitetsledningen, ofta i samverkan med fakulteter, Lärarhögskolan, Universitetsbiblioteket, Universitetsförvaltningen, institutioner och arbetsenheter. Eftersom de väsentliga riskerna för Umeå universitet, som beskrivs nedan, är verksamhetsrisker, återfinns många av dem i riskanalyser och i verksamhets- och aktivitetsplaner på samtliga organisatoriska nivåer.

Ansvaret för riskhantering kopplad till övriga uppdrag och verksamhetskrav, där den förebyggande åtgärden huvudsakligen legat inom en förvaltningsenhetens uppdrag, vilar på berörd förvaltningsenhet med universitetsdirektören som ytterst ansvarig. Planering av förebyggande åtgärder för att hantera respektive risk ingår i verksamhetsplaneringsprocessen. Rektor fattar beslut om de förebyggande åtgärderna för Umeå universitet under våren 2026.

3. Väsentliga risker vid Umeå universitet

Risk 1: Institutionell autonomi och akademisk frihet

Sannolik: hög

Konsekvens: hög

Riskutveckling: ökad

Institutionell autonomi och akademisk frihet är två viktiga faktorer för att ett universitet ska kunna fungera effektivt och upprätthålla hög kvalitet på forskning och utbildning. Institutionell autonomi innebär att universitetet har självstyre och kan fatta beslut om sin verksamhet utan inblandning från externa parter. Akademisk frihet innebär att forskare och lärare har frihet att bedriva forskning och undervisning utan att utsättas för påtryckningar från universitetet eller andra externa parter. Inom området finns följande risker:

Politisk styrning: Universitetet är beroende av statliga medel för att bedriva forskning och utbildning, vilket innebär en risk för en allt för detaljerad politisk styrning av universitetets verksamhet. Detta kan leda till att universitetet tvingas anpassa sin forskning och undervisning efter politiska agendor, vilket kan hota den institutionella friheten och den akademiska friheten och inriktningen och kvaliteten på forskning och utbildning.

Ekonomisk styrning: Universitetets forskning är beroende av finansiering från externa bidrags- och uppdragsgivare, vilket innebär en risk för ekonomisk styrning av universitetets verksamhet. Detta kan leda till att universitetet tvingas anpassa sin forskning och undervisning efter finansiärernas intressen.

Bristande individuell akademisk frihet: Om forskare och lärare inte har tillräcklig individuell akademisk frihet kan det finnas en risk för att de inte kan bedriva forskning och undervisning utan att utsättas för påtryckningar från universitetet eller externa parter. Detta kan hota den akademiska friheten för den enskilde forskaren och påverka kvaliteten på universitetets forskning och utbildning.

UMEÅ UNIVERSITET

Risk 2: Forskningens kvalitet och genomslag

Sannolik: hög

Konsekvens: hög

Riskutveckling: ökad

Forskningens kvalitet, genomslag och autonomi är avgörande faktorer för att universitetet ska kunna upprätthålla sin position som en ledande institution inom forskning och utbildning.

Kvalitet, genomslag och rekrytering: Risk att forskningen vid universitetet inte håller tillräckligt hög kvalitet eller får begränsat genomslag. Detta medför risk för minskade externa forskningsanslag, svårigheter att rekrytera excellenta lärare och forskare till universitetet samt risk för försämrat resultat i universitetsrankingarna.

Bristande finansiering: Om universitetet inte har tillräcklig finansiering för forskning kan det finnas en risk för att forskningen inte uppnår tillräckligt hög kvalitet och detta kan leda till att forskningen inte får tillräckligt genomslag och att universitetet tappar sin position som en ledande institution inom forskning och utbildning.

Minskad autonomi: Det finns en risk för minskad autonomi genom ett beroende av externa finansiärer som direkt och indirekt styr inriktningen på forskningen. Det avser både privata och offentliga finansiärer.

Risk 3: Utbildningens kvalitet, studentrekrytering och genomströmning

Sannolik: låg

Konsekvens: hög

Riskutveckling: oförändrad

Utbildningens kvalitet, studentrekrytering och genomströmning är viktiga faktorer för att ett universitet ska kunna upprätthålla sin position som en ledande institution inom forskning och utbildning.

Studentrekrytering: Om universitetets varumärke är svagt är risken att universitetet inte når ut med budskap som attraherar, motiverar och inspirerar blivande studenter att välja att studera vid Umeå universitet.

Balanserad antagning: Om universitetet inte balanserar antagning av studenter till tillgängliga resurser kan det leda till att universitetet får minskade intäkter från staten om utbildningsuppdraget inte uppnår eller överskrider det så kallade takbeloppet, vilket i sin tur kan leda till att universitetet inte får tillräckligt med finansiering för att fortsätta att erbjuda högkvalitativ utbildning.

Kvalitet och genomströmning: Om kvaliteten på universitetets utbildning inte är tillräckligt hög finns det risk att genomströmningen blir låg och att studenter inte slutför sina studier både på kurser och program. En låg genomströmning av studenter kan leda till låg kvalitet och minskade intäkter från staten om utbildningsuppdraget inte uppnås.

UMEÅ UNIVERSITET

Risk 4: Säkerhetsområdet

Sannolik: medel

Konsekvens: hög

Riskutveckling: oförändrad

Säkerhet är en viktig faktor för att ett universitet ska kunna fungera effektivt och upprätthålla hög kvalitet på forskning och utbildning.

Fysiska hot och intrång: Om universitetet inte har tillräcklig säkerhet kan det finnas en risk för fysiska hot och intrång på campus. Detta kan leda till att universitetets studenter och personal hotas eller upplever otrygghet vilket i sin tur kan innebära att dessa slutar vid universitetet och att viss verksamheten inte kan bedrivas.

Externa hot mot universitetets integritet: Om universitetet utsätts för externa hot kan det finnas en risk för att universitetets integritet och anseende hotas.

Risk 5: Cyber- och informationssäkerhet

Sannolik: hög

Konsekvens: hög

Riskutveckling: oförändrad

Informationssäkerhet och cybersäkerhet är avgörande faktorer för att ett universitet ska kunna upprätthålla hög kvalitet på forskning och utbildning. Detta kan exempelvis innebära:

Obehörig åtkomst och dataläckage: Om universitetet saknar tillräcklig säkerhet kan det finnas en risk för obehörig åtkomst till personuppgifter, forskningsdata eller annan känslig information. Detta kan leda till att informationen kommer i fel händer och hotar universitetets integritet och kvaliteten på forskningen och utbildningen.

Bristande säkerhetsmedvetenhet: Om universitetets anställda saknar tillräcklig säkerhetsmedvetenhet kan det finnas en risk för att de omedvetet utsätter universitetet för säkerhetsrisker. Detta kan leda till att informationen kommer i fel händer och hota universitetets integritet och kvaliteten på forskningen och utbildningen.

Bristande cybersäkerhet och kontinuitetsplanering: Om universitet saknar tillräckliga säkerhetsåtgärder och kontinuitetsplanering finns risk att utsättas för antagonistiska angrepp som negativt påverkar verksamheten. Detta kan leda till svårigheter att bedriva verksamhet enligt ordinarie arbetssätt, att information blir oåtkomlig, kommer i fel händer och hotar universitetets integritet och kvaliteten på forskningen och utbildningen.

Risk 6: Kompetensförsörjning

Sannolik: medel

Konsekvens: hög

Riskutveckling: oförändrad

Kompetensförsörjning är en viktig faktor för att ett universitet ska kunna upprätthålla hög kvalitet på forskning och utbildning. Risker vad gäller arbetsmiljö behandlas särskilt i riskanalysen och åtgärdsplanen för systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM).

Bristande finansiering och arbetsvillkor: Om universitetet inte har tillräcklig finansiering och tillräckligt goda arbetsvillkor för att attrahera och behålla kvalificerad personal är risken att det blir svårt att kunna upprätthålla en god kompetensförsörjning.

UMEÅ UNIVERSITET

Risk 7: Ekonomiska förutsättningar

Sannolik: medel **Konsekvens:** hög **Riskutveckling:** oförändrad

Ekonomiska förutsättningar är en viktig faktor för att ett universitet ska kunna upprätthålla hög kvalitet på forskning och utbildning.

Bristande finansiering: Om universitetet inte har tillräcklig finansiering påverkar det universitetets möjligheter att fullgöra uppdraget med hög kvalitet i forskning och utbildning samt att förse arbetsmarknaden med kompetens i önskad omfattning.

Detaljstyrning: Om de ekonomiska förutsättningarna från regeringen är kortsiktiga och detaljstyrda kan det finnas en risk för att universitetet tvingas anpassa sin verksamhet efter politiska agendor i stället för att fokusera på långsiktiga strategier. Detta kan hota kvaliteten på forskningen och utbildningen.

Risk 8: Korruption, otillbörlig påverkan, bedrägeri och andra oegentligheter

Sannolik: låg **Konsekvens:** hög **Riskutveckling:** oförändrad

Korruption, otillbörlig påverkan, bedrägeri och andra oegentligheter (2 § förordningen om intern styrning och kontroll) som till exempel oetiska eller olagliga handlingar kan hota universitetets integritet och anseende samt kvaliteten på forskningen och utbildningen.

Bristande etiskt ledarskap: Om universitetet inte bedriver ett gediget värdegrundsarbete inom chefs- och ledarutbildningar kan det finnas en risk för att chefer är okunniga om vad som är etiskt eller inte etiskt vilket kan föranleda att oetiska eller olagliga handlingar förekommer inom universitetet.

Bristande säkerhetsmedvetenhet: Om universitetets anställda saknar tillräcklig säkerhetsmedvetenhet kan det finnas en risk för att oetiska eller olagliga handlingar.